

**POLSKI
BEZ
BARIER**

ZOFIA POMIRSKA

POLSKI BEZ BARIER

Potrzeby edukacyjne uczniów
ze specyficznymi trudnościami
w uczeniu się czytania i pisania
w perspektywie inkluzji

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego
Gdańsk 2022

Recenzent
dr hab. Agnieszka Rypel, prof. UKW

Redaktor Wydawnictwa
Paweł Wielopolski

Projekt okładki i stron tytułowych
Studio Spectro

Skład i łamanie
Mariusz Szewczyk

Publikacja sfinansowana ze środków
Prorektora ds. Badań Naukowych Uniwersytetu Gdańskiego
oraz Prodziekana ds. Nauki i Współpracy Międzynarodowej Uniwersytetu Gdańskiego

© Copyright by Uniwersytet Gdański
Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego

ISBN 978-83-8206-397-4

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel. +48 58 523 11 37, tel. kom. +48 725 991 206
e-mail: wydawnictwo@ug.edu.pl
wydawnictwo.ug.edu.pl

Księgarnia internetowa: wydawnictwo.ug.edu.pl/sklep/

Druk i oprawa
Zakład Poligrafii Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel. +48 58 523 14 49

*Pamięci Elżbiety Szymankiewicz,
która do końca życia działała na rzecz uczniów z dysleksją.*

Spis treści

Wstęp	9
Rozdział 1. Specyficzne trudności w uczeniu się	13
1.1. Specyficzne trudności w uczeniu się – terminologia i systematyka	13
1.2. Dysleksja a specyficzne trudności w uczeniu się	19
1.3. Ujęcia problemu dysleksji w pracach polskich badaczy	23
1.4. Typy dysleksji	26
1.5. Procesy związane z czytaniem a bariery czytelnicze spowodowane dysleksją rozwojową	29
1.5.1. Problemy percepcyjne	30
1.5.2. Problemy psychologiczne (motywacja i emocje)	32
1.5.3. Problemy psycholingwistyczne (język, mowa i myślenie)	35
1.6. Uczeń z dysleksją rozwojową w starszym wieku szkolnym	42
Rozdział 2. Uczenie się w perspektywie konstruktywizmu	47
2.1. Idea konstruktywizmu	47
2.2. Wiedza i uczenie się w ujęciu kognitywnym	53
2.3. Psychokulturowa koncepcja edukacji Jerome’a S. Brunera	58
Rozdział 3. Środowisko uczenia się wspierające edukację uczniów z dysleksją	67
3.1. Miejsce środowiska uczenia się w procesie dydaktycznym	67
3.1.1. Cele uczenia się	69
3.1.2. Treści kształcenia (nauczania/uczenia się)	73
3.1.3. Sfera metodyczno-organizacyjna	79
3.1.4. Sfera środków dydaktycznych	92

Rozdział 4. Ocenianie uczniów ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się	99
4.1. Wyzwania związane z ocenianiem uczniów ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się	99
4.2. Ocenianie uczniów ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się w świetle prawa oświatowego	104
4.3. Dostosowanie na egzaminach	109
Rozdział 5. Podejście inkluzyjne w nauczaniu uczniów ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się czytania i pisanie – w stronę szkoły bez barier	113
5.1. Pojęcie inkluzji	113
5.2. Idea inkluzji	115
5.3. Inkluzja w świetle aktów prawnych oraz dokumentów programowych	118
5.4. Edukacja włączająca w polskim systemie oświaty	124
5.5. Specjalne potrzeby edukacyjne a inkluzja	128
5.6. Ku rozwiązaniom praktycznym	131
5.6.1. OLPINIADA	135
5.6.2. MIND	137
Zakończenie	141
Bibliografia	143
Indeks osobowy	159